Иярчен кушма җөмләләр (Сложноподчинённые предложения)

Түбәндәге җөмләләрнең баш һәм иярчен җөмләләрен табыгыз. Бәйләүче чараларын аңлатыгыз. Җөмлә кисәкләре ягыннан тикшерегез. Схемаларын ясагыз.

Үрнәк:

1)Кем эшләми, 2)шул ашамый.

(Икенче җөмлә -баш җөмлә, беренче җөмлә- иярчен җөмлә. Иярчен җөмлә баш җөмләгә мөнәсәбәтле сүзләр (кем, шул) белән бәйләнгән.

(кем...), [шул...].

1)Без кабызган утлар сүнмәс алар.

2)Кыш җиткәч, балалар чаңгыга чыктылар.

3)Син нәрсә куштың, мин шуны эшләдем.

Аналитик чаралар: **1)подчинительные союзы и союзные слова- ияртүче теркәгечләр, теркәгеч сүзләр: чөнки, әгәр, гәрчә, гүя, әйтерсең, диярсең;** **2) мөнәсәбәтле сүзләр: шул, шул вакытта, шундый, шуңа, алайса;** **3) аныклау һәм көттерү интонациясе (интонация ожидания и пояснения)**	**Синтетик чаралар:** **1)кушымчалар –ча/-чә, -лы/-ле, -дай/-дәй һ.б.;** **2) бәйлек һәм бәйлек сүзләр (послелоги и послеложные слова): белән, кебек, шикелле, төсле, хәтле, кадәр, чаклы, сәбәпле һ.б.;** **3) янәшә килү (примыкание)**
*1.Урамда шундый җылы, **гүя** яз җиткән. (На улице так тепло, **словно** наступила весна.)* *2. **Әгәр** синең бергә булсак, без җиңәрбез.(Если будем с тобой вместе, **то** победим.)* *3.**Кайчан** яз җитте, **шунда** кошлар кайтты. (Наступила весна, **тогда** прилетели птицы.)* *4.**Кем** эшләми, **шул** ашамый.(**Кто** не работает, **тот** не ест.)* *5.Мин беләм: ул җиңәчәк. (Я знаю: он победит.)*	*1.Син әйткәнне мин эшләдем. (То, что ты сказал, я сделал.)* *2. Дусты бар кеше бәхетле. (Счастлив человек, кто имеет друга.)* *3. Без китәсе поезд соңга кала. (Поезд, на котором мы должны уехать, опаздывает.)* *4. Ул килгәнче, без табын әзерләдек. (До того как он пришел, мы накрыли стол.)* *5. Көз җитү белән, агачлар саргайды. (Как только наступила осень, деревья пожелтели.)*

Күнегүләр эшләп, белемнәрегезне ныгытыгыз!

2 нче күнегү (69 бит)

3 нче күнегү

4 нче күнегү

Өй эше: 5 нче күнегү (69 бит).

Баш җөмләләр өстәп язарга.